

ŽEMĖS ŪKIŲ BENDROVIŲ VEIKLOS SITUACIJA IR TENDENCIJOS LIETUVOJE

Mindaugas MOCKEVIČIUS, Vytauto Didžiojo universitetas, Žemės ūkio akademija, Bioekonomikos plėtros fakultetas, el. paštas: mindaugas.mockevicius@vdu.lt

Santrauka

Pagrindinis straipsnio tikslas yra parodyti žemės ūkio bendrovių (įmonių) veiklos Lietuvoje situaciją ir atskleisti jų pagrindines problemas. Darbe buvo naudojami skirtingi tyrimo metodai ir informacijos šaltiniai: mokslinės literatūros analizė, grafinis vaizdavimas, apibendrinimas. Analizuojant gautus rezultatus ir išvadas, paaiškėjo, kad žemės ūkio bendrovės, skirtingai ne ūkininkai, propaguoja mišraus ūkio koncepciją. Tai leidžia geriau sureguliuoti pinigų srautus, gauti pastovias pajamas ir užtikrinti įmonės veiklą bei įsipareigojimus. Taip pat tyrimas atskleidė, kad ūkio veiklos diversifikavimui tinkamiausias yra mišraus ūkio konceptas.

Žemės ūkio veiklą vykdančios ūkininkai ir žemės ūkio bendrovės susiduria su panašiomis veiklos problemomis – žmogiškųjų išteklių, piniginių lėšų, žemės plotų trūkumu.

Reikšminiai žodžiai: diversifikavimas, žemės ūkio bendrovė, žemės ūkio įmonė, mišrus ūkis

Įvadas

Lietuva yra žemės ūkio kraštas, kuriame nuo seno vertinamos ir puoselėjamos ilgametės žemdirbystės tradicijos. Tačiau nenuspėjamos gamtinės sąlygos, nestabilios finansinės rinkos daro įtaką maisto žaliavų supirkimo kainoms. Šie veiksniai koreguoja ūkių finansinius planus ir metų rezultatai tampa neigiami. Ekonominiu požiūriu svarbiausias žemės ūkio veiklos tikslas – gauti kuo daugiau pajamų ir pelno (Kazakevičius, 2009). Lietuvoje daugiausia vyrauja mišrus ūkiai. Taip siekiama mažinti ūkininkavimo riziką ir neprisirišti prie vieno iš pajamų šaltinio.

Žemės ūkio įmonių savininkai ir kiti investuotojai stengiasi priimti racionalius sprendimus: didinti ūkininkavimo pelningumą ir mažinti jo riziką. Paprastai ūkinės veiklos rizikos mažinimo priemonės (tarp jų ir diversifikavimas) keičia riziką ir pelningumą. Dauguma mokslinių tyrimų parodė, kad naujai (po 2004 metų) įstojusios į Europos Sąjungą valstybių narių ūkiai yra mažiau efektyvūs negu ES valstybių senbuvių ūkiai. Reikia paminėti, kad ES valstybių narių ūkiai gauna finansinę paramą (pajamų subsidijas ir turto dotacijas). Anot Aleknevičienės (2017), ši parama sušvelnina kasmetinius ūkių pajamų ir pelno svyravimus.

Tyrimų objektas ir metodai

Mokslinėje literatūroje dažnai analizuojami individualūs ar šeimos ūkiai. Tačiau žemės ūkio veiklą vysto ir juridiniai asmenys. Šiame straipsnyje analizuojama žemės ūkio bendrovių ir kitų žemės ūkio įmonių veikla ir jos problemos.

Žemės ūkio veikla besiverčiančių įmonių situacija Lietuvoje analizuota remiantis antriniais informacijos šaltiniais – LR statistikos departamento prie LRV skelbiama informacija bei Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro teikiamais duomenimis. Statistinių duomenų analizė apima 2005–2019 metų laikotarpį.

Analizės rezultatai pagrindžiami mokslinės literatūros, informacinių šaltinių analizės, grafinio vaizdavimo, statistiniais, palyginimo ir kitais metodais.

Tyrimo rezultatai ir jų aptarimas

Žemės ūkio bendrovių situacija Lietuvoje

Siekiant išanalizuoti žemės ūkio bendrovių situaciją ir jų skaičiaus kitimo tendencijas Lietuvoje, svarbu apibrėžti, kokia tai ūkio valdymo forma. Remiantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio bendrovių įstatymu, „Bendrovė yra fizinių asmenų įsteigta įmonė žemės ūkio gamybinei ir komercinei veiklai, sujungus jų turtą į bendrąją nuosavybę“. Bendrovėje turi būti ne mažiau kaip du nariai arba pajininkai, o maksimalus narių arba pajininkų skaičius nėra ribojamas. Lyginant su kitomis juridinių asmenų formomis, visose yra ribojamas narių skaičius, skiriasi tik jų dydžiai. Būtina atkreipti dėmesį, kad žemės ūkio bendrovė nėra vienintelė ūkio valdymo forma, kai yra steigiamas juridinis asmuo. Galų gale gali būti steigiamas uždaroji akcinė bendrovė, kooperatyvas ar akcinė bendrovė. Tačiau būtina viena iš sąlygų, kurią įvykdžius įmonė yra žemės ūkio veiklą vykdančios juridinis vienetas. Būtina, kad įmonės veiklos pajamos iš žemės ūkio veiklos sudarytų daugiau kaip 50 procentų.

Visgi ieškant informacijos susiduriama su aplinkybe, kai juridinio asmens statusas (žemės ūkio bendrovė) nenusako tikrosios įmonės veiklos specifikos. Pagal LR statistikos departamento pateikiamus duomenis matyti, kad žemės ūkio veikla šalyje verčiasi ne tik žemės ūkio bendrovės, bet ir individualios įmonės, akcinės bendrovės, uždarnosios akcinės, investicinės bendrovės, kooperatinės bendrovės, valstybinės įmonės ir kitos (žr. 1 lentelę).

Tyrimo aktualumui taip pat įtakos turi LR statistikos departamento skelbiamų duomenų naujumas. LR statistikos departamentas skelbia, kad naujausi žemės ūkių surašymo duomenys bus publikuojami tik 2022 metais, todėl šiame tyrime 1 ir 2 lentelėje pateikti duomenys apima tik 2005–2016 metų laikotarpį.

1 lentelė. Įmonių, kurios verčiasi žemės ūkio veikla, juridinė forma ir jų skaičius

Įmonės juridinė forma	Ūkių skaičius vnt.			
	2005	2007	2013	2016
Žemės ūkio bendrovės	792	812	935	1156
Individualiosios įmonės	17	16	16	19
Akcinės, uždarnosios akcinės, investicinės bendrovės	140	161	273	372
Kooperatinės bendrovės	52	51	46	77
Valstybės ir kitos įmonės	83	74	92	88
Iš viso:	1084	1114	1362	1712

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=a02bf4fd-8e2d-4b59-bdcc-a726bed53106#/>

Analizuojant Statistikos departamento duomenis matyti, kad žemės ūkio įmonių per 11 metų laikotarpį padaugėjo 46 proc., nuo 1084 iki 1712 įmonių – daugiausia akcinių, uždaryjū ir investicinių bendrovių. Lyginant 2005–2016 metų laikotarpį, jų padaugėjo net 166 proc. Darytina išvada, kad ši augimą lėmė investuotojų susidomėjimas žemės ūkio sritimi. Mažiausias augimas pastebimas valstybės ir kitų įmonių grupėje (augimas per laikotarpį – 6 proc.). Įmonių skaičiaus augimo tendencija pateikta 2 lentelėje.

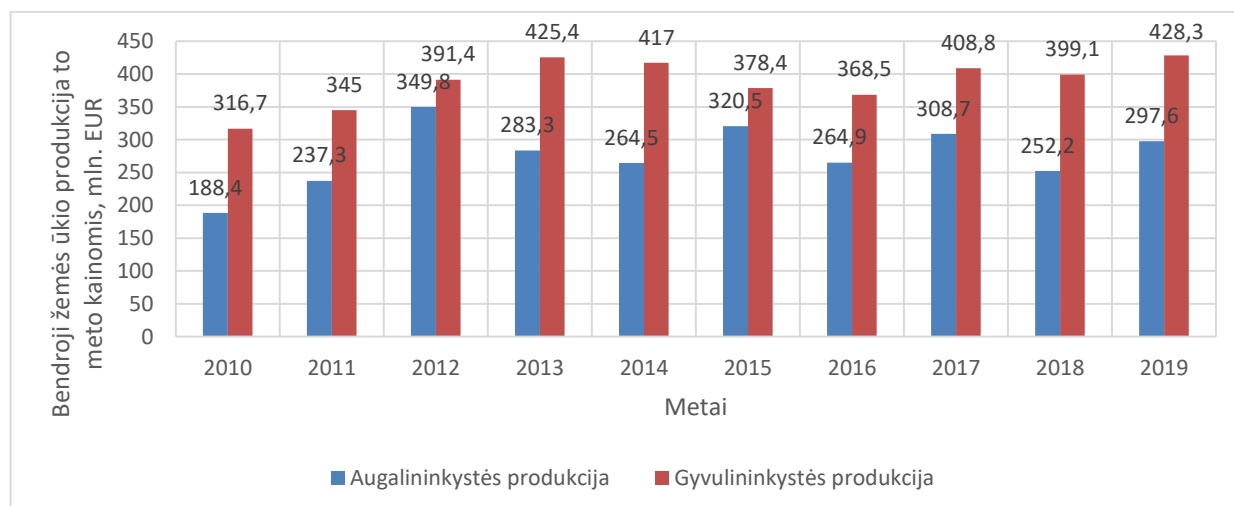
2 lentelė. Žemės ūkio įmonių skaičiaus pokytis

Įmonės juridinė forma	Ūkių skaičiaus pokytis proc.			Per 2005–2016 m. laikotarpį
	2005–2007 m.	2007–2013 m.	2013–2016 m.	
Žemės ūkio bendrovės	3	15	24	46
Individualiosios įmonės	-6	0	19	12
Akcinės, uždarnosios akcinės, investicinės bendrovės	15	70	36	166
Kooperatinės bendrovės	-2	-10	67	48
Valstybės ir kitos įmonės	-11	24	-4	6

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=a02bf4fd-8e2d-4b59-bdcc-a726bed53106#/>

Įvertinus faktus ir atsižvelgus į situaciją Lietuvoje, žemės ūkio bendroves tikslinga vadinti žemės ūkio įmonėmis, taip apimant ir kitas juridinį statusą turinčias įmones.

Lietuvoje veikiančios žemės ūkio įmonės orientuotos į mišrios žemės ūkio gamybos vystymą. Tai iliustruojantys Statistikos departamento duomenys pateikti 1 paveiksle.

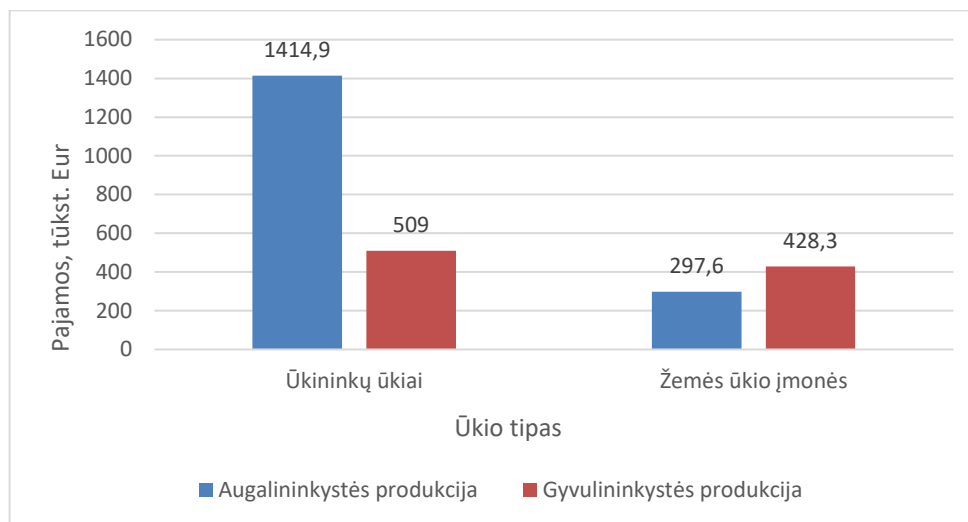

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

1 pav. Bendroji žemės ūkio produkcijos sandara žemės ūkio įmonių pajamų struktūroje to meto kainomis, proc.

Kaip matyti 1 pav., žemės ūkio įmonių bendrosiose pajamose augalininkystės produkcija 2010 metais sudarė 37 proc., o 2019 metais pakilo iki 41 proc. Didesnę pusę produkcijos pajamų sudarė iš gyvulininkystės produkcijos gautos pajamos.

Lyginant žemės ūkio įmonių bendrąsias pajamas su ūkininkų ūkių pajamomis, situacija yra kardinaliai kitokia. Ūkininkų ūkiai orientuoti į augalininkystės vystymą ir bendrųjų žemės ūkio pajamų sandara buvo priešinga nei žemės ūkio įmonių. 2019 metais ūkininkų ūkiuose 73,5 proc., arba 1 414,9 tūkst. Eur, pajamų sudarė gautos pajamos iš augalininkystės, o 26,5 proc., arba 509 tūkst. Eur, – gyvulininkystės (žr. 2 pav.)

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

2 pav. Augalininkystės ir gyvulininkystės produkcijos, pagamintos ūkininkų ūkiuose ir žemės ūkio įmonėse 2019 m., palyginimas

Vertinant šiuos duomenis galima daryti išvadą, kad ūkininkų ūkiai dominuoja šalies žemės ūkio gamyboje, t. y. jie užaugina daug daugiau žemės ūkio produkcijos nei žemės ūkio įmonės.

Pastebimas skirtumas tarp ūkininkų ūkių ir žemės ūkio įmonių dėl ūkio krypties pasirinkimo. Kaip matyti 2 pav., ūkininkai yra linkę vystyti augalininkystės ūkius. Tai patvirtina ir Z. Kazakevičius (2009 m.) atlikęs tyrimą apie Lietuvos ūkininkų ūkius. Vertinant Statistikos departamento duomenis, augalininkystės bendrosios pajamos ūkininkų ūkiuose yra 2,7 karto didesnės lyginant su gyvulininkystės bendrosiomis produkcijos pajamomis.

Žemės ūkio įmonės yra linkusios vystyti mišrius ūkius. Kaip matyti, žemės ūkio įmonių bendrosios produkcijos didesnę pajamų dalį sudaro pajamos iš gyvulininkystės, t. y. pusantro karto daugiau nei pajamos iš augalininkystės.

T. Baležentis ir I. Kriščiukaitienė (2014) atlikę tyrimą nustatė, kad mišrių ūkių efektyvumo lygis buvo aukštesnis už augalininkystės ūkių esant kintamai masto gražai, tačiau šis skirtumas sumažėjo, o kai kuriais atvejais buvo atvirkštinis esant pastoviai masto gražai. Taigi didelė dalis šių ūkių veikė ne optimaliu mastu (didėjančios arba mažėjančios masto gražos srityje). Gamybos veiksmų efektyvumo dėsninėjimai išliko panašūs į augalininkystės ūkių: efektyviausiai naudojamas trumpalaikis kapitalas (darbas ir tarpinis vartojimas), o ilgalaikis kapitalas – mažiau efektyviai.

Mišrus ūkis leidžia sėkmingiau diversifikuoti savo pajamas ir sumažinti priklausomybę nuo vienos ūkio šakos, kai vieni metai būna sėkmingesni vienai, o kiti – kitai. Taip pat tai suteikia galimybę išlaikyti savo ūkio darbuotojus, pasiūlant jiems darbą ištisus metus ir konkurencingą darbo atlygį. Aldona Stalgienė (Mano ūkis, 2016) mano, kad vystant ūkių plėtojimo strategiją Lietuvoje, tinkamiausias plėtros kelias yra mišraus ūkio diversifikavimas.

Žemės ūkio veiklos įvairinimo (diversifikacijos) sąvoka apibūdina priešingą procesą specializacijai, kuomet, plečiant žemės ūkio gaminamos produkcijos asortimentą, išsikovoja naujas rinkas, išsiskverbiant į visiškai naujas, nesusijusias su jau vykdoma veikla sritis, siekiama efektyviau panaudoti turimus išteklius, sumažinti rinkos ir žemės ūkio gamybos riziką, išplėsti ūkinės veiklos mastą (Mačiekus).

Žemės ūkio bendrovės ir ūkininkai susiduria su įvairiausiomis grėsmėmis, kurios skatina ūkius diversifikuoti veiklą. Pagrindinės grėsmės yra klimatinės ir socialinės. Klimatinės grėsmės yra įvairios klimatinės kataklizmai: sausra, liūtis, kruša, nepalankūs orai nuimti derlių. Sumažinti šias rizikas galima ūkyje naudojant orų permainingoms atsparesnę augalų veislių arba drausti pasėlius.

Žemės ūkio bendrovės dažnai susiduria su socialine ir demografinė rizika. Lietuvoje išlieka bendra kaimo ir miesto gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencija. 2019 m. pradžios duomenimis, kaime gyveno 918,8 tūkst. gyventojų, t. y. beveik 5,4 tūkst. mažiau nei 2018 m. ir 39,8 tūkst. mažiau nei 2015 m. Kaimo gyventojų dalis sudarė apie trečdaliį šalies gyventojų (Melnikienė, 2019).

Kaimiškose vietovėse mažėja darbingo amžiaus gyventojų, o ir Valstybės naudojama socialinė politika, deja, skatina žmones rinktis tarp darbo ir socialinių išmokų. Dažnu atveju pasirenkamos socialinės išmokos.

Žemės ūkio bendrovių veiklos problemos

Žemės ūkio bendrovių veiklą nukreipiant kita ūkininkavimo kryptimi, susiduriama su bendromis žemės ūkiui būdingomis rizikomis ir problemomis.

1. Siaura gamybos specializacija. Didelė gamtos įtaka gamybos veiklos rezultatų nestabilumui gali būti mažinama diversifikuojant veiklą – įvairinant gaminamų produktų nomenklatūrą ir vykdant ne žemės ūkio veiklą. Ūkių ekonominės veiklos įvairinimas taip pat svarbus ne tik ūkių gyvybingumui palaikyti, bet ir kurti didesnę pridėtinę vertę (Melnikienė, 2012). Tačiau didelei šalies žemės ūkio gamintojų daliai būdinga siaura gamybos specializacija, kuri, susiklosčius nepalankioms aplinkybėms, gali lemti didelius gamybos rezultatų nuosmukius.

Pagal Lietuvos Respublikos 2010 m. visuotinio žemės ūkio surašymo rezultatus (2012) mišrią veiklą vykdo apie pusė šalies ūkių, tačiau jie naudoja tik apie trečdalią žemės ūkio naudmenų (ŽŪN), ir jiems tenka panaši standartinės produkcijos dalis. Mišrios veiklos ūkių gamybos absoliutūs ir santykiniai rodikliai, skaičiuojami pagal ŽŪN, standartinę produkciją ir darbuotojų skaičių, turi ryškią tendenciją mažėti. Mišrios veiklos ūkių standartinė produkcija, tenkanti ŽŪN ha, yra labai panaši kaip ir nediversifikuotų ūkių. Vadinasi, veiklos diversifikacija nedidina santykinų produkcijos pardavimo rodiklių. Mišrių ūkių, auginančių gyvulius, šie rodikliai yra aukštesni nei mišrių augalininkystės ūkių, tačiau jų mažėjimo tendencija yra didesnė. Šalies ūkiai, vykdantys mišrią veiklą, negauna daugiau pajamų. Be to, ūkiai neturi pakankamai lėšų didesnėms investicijoms, kurios yra būtinos diversifikuojant veiklą, todėl prisiimama stiprėjanti produkto rizika.

Žmogiškųjų išteklių nepakankamumas ir menkas tinkamumas. Žemės ūkyje ypač svarbūs žmogiškieji ištekliai, nes ši veikla glaudžiai susijusi su kaimo gyvensena, kuriai būdingas mažas darbo jėgos judėjimas. Analizuojant žmogiškųjų išteklių įtaką ūkininkavimui, svarbu tirti ūkininkaujančių asmenų amžiaus ir įgytos kvalifikacijos rizikos veiksnius (Hucks, 2009).

Mažiau palankios sąlygos žemės ūkio veiklai vystyti. Mūsų šalyje daugiau nei pusė ūkių veiklą vykdo mažiau palankiose ūkininkauti žemėse ir susiduria su šio veiksnio įtaka gamybos rezultatams. Valstybės parama ir subsidijos yra skirtos mažinti šio rizikos veiksnio įtaką. 2007–2013 m. laikotarpiu išmokos ūkininkaujantiems vietovėse su kliūtimis sudarė 13 proc. visų paramos lėšų. Duomenys rodo, kad ūkių, įsikūrusių mažiau palankiose vietovėse, turto grąža ir bendrojo pelno su subsidijomis, tenkančio 1 ha ŽŪN, rodikliai yra aukštesni nei palankiose ūkininkauti vietovėse. Parama ir išmokos kompensuoja papildomas išlaidas ir prarastas pajamas, susidarancias dėl socialinių ir gamtinių kliūčių, iš esmės mažina šio veiksnio įtaką gamybos rezultatams. Tai patvirtina duomenys, rodantys, kad mažiau palankių ūkininkauti vietovių įtaką ūkių dydžiui yra nedidelė – skirtingų pagal dydį ūkių mažiau palankiose vietovėse dalys tarp visų ūkių yra panašios. Vadinasi, nepalankių ūkininkauti teritorijų neigiama įtaka yra absorbuojama ir rizika valdoma.

Lėtas trumpalaikio kapitalo apyvartumas ir veiklos finansavimo struktūra. Žemės ūkio gamybai būdingas lėtas kapitalo apyvartumas. Ilgą laiką patiriamos sąnaudos, kurios atsiperka vėliau. Šalies ūkių tiesioginės augalininkystės ir gyvulininkystės sąnaudos, tenkančios 1 ha ŽŪN ir SG, turi tendenciją augti, ir pastaruoju metu šis augimas yra maždaug 2 kartus didesnis už ES atitinkamų rodiklių augimą. Tačiau net sparčiai augančios sąnaudos sėkloms, trąšoms, augalų priežiūros produktams, pašarams ir kitos nelemia didelės rizikos, kadangi vidutiniai ūkių likvidumo rodikliai yra labai aukšti – trumpalaikis turtas yra penkis kartus didesnis už trumpalaikius išpareigojimus. Vienas svarbiausių rizikos veiksnių – priklausomybė nuo išorinio finansavimo (Jasaitienė, 2009). Ūkių einamoji veikla daugiausia finansuojama naudojant nuosavas ir paramos lėšas ir tik šiek tiek – skolintomis lėšomis, todėl ūkių apyvartumo ir trumpalaikės finansinės rizikos rūšys nėra aukštos. Analizuojant šalies ūkių ilgalaikio finansavimo šaltinius pastebima, kad didžiausią dalį sudaro nuosavos lėšos, o skolintų dalis nesiekia penktadalio. Tokia veiklos finansavimo struktūra atitinka ES šalių vidurkius. Trumpalaikio, ilgalaikio ir viso skolinimosi rizika yra nedidelė. Vienas iš diversifikavimo būdų yra mišraus ūkio modelis.

Išvados

1. Žemės ūkio bendrovių pagamintos bendrosios produkcijos struktūroje augalininkystės ir gyvulininkystės produkcija pasiskirsto netolygiai. Žemės ūkio bendrovių pagamintos bendrosios produkcijos struktūroje daugiau yra pagaminama gyvulininkystės produkcijos nei augalininkystės. Palyginimui ūkininkų ūkiuose dominuoja pajamos, gaunamos iš augalininkystės.

2. Vertinant statistikos ir tyrimų duomenis galima daryti išvadą, kad ūkininkų ūkiai dominuoja bendroje šalies žemės ūkio gamyboje, nes pagamina daugiau bendros žemės ūkio produkcijos nei žemės ūkio įmonės.

3. Vykdamas tolesnę ūkių plėtojimo strategiją Lietuvoje, tinkamiausias jų plėtros kelias yra mišraus ūkio diversifikavimas.

4. Žemės ūkio bendrovės susiduria su bendromis žemės ūkiui būdingomis rizikomis ir problemomis: siaura gamybos specializacija, mažiau palankios sąlygos žemės ūkio veiklai vystyti, lėtas trumpalaikio kapitalo apyvartumas ir veiklos finansavimo struktūra.

5. Atlikus tyrimą žemės ūkio bendrovėje, buvo pateiktas siūlymas vadovybei įvertinti galimus veiklos diversifikavimo variantus, atliekant ekonominio naudingumo skaičiavimus.

Literatūra

1. Aleknevičienė, V. 2017. ES ūkių efektyvumas rizikos-pelningumo požiūriu. Prieiga per internetą: <https://www.manoukis.lt/mano-ukis-zurnalas/2017/05/es-ukiu-efektyvumas-rizikos-pelningumo-pozuriu/>

2. Baležentis T., Kriščiukaitienė I. 2014. Lietuvos ūkininkų ūkių efektyvumo veiksniai ir šaltiniai. *Žemės ūkio mokslai*, T21 Nr. 3, P. 191–200, Lietuvos mokslų akademija, 2014.
3. Bendroji žemės ūkio produkcija to meto kainomis. Statistikos departamentas prie LRV, interaktyvi nuoroda <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=a02bf4fd-8e2d-4b59-bdcc-a726bed53106#/>
4. Hucks, N.; Todd, V.; Burney, R.; Secres, Th. 2009. Agricultural risk management in the Northern Coastal plains of South Carolina, *Journal of Management and Marketing Research* Nr. 1, 2009.
5. Jasaitienė M., Laurinavičius A. 2009. Kredito rizikos valdymo įmonėse problemos ir jų sprendimo būdai. *Verslas: teorija ir praktika*, Vilnius, 2009.
6. Kazakevičius, Z. 2009. Ūkininko ūkių pajamos ir žemės ūkio valdos ekonominis dydis. *Vadybos mokslas ir studijos – kaimo verslų ir jų infrastruktūros plėtrai. 2009. Nr. 16 (1). Mokslo darbai (socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas, 03S).*
7. Kazakevičius, Z. 2009. Valstybės ekonominės paramos įtaka ūkininkų ūkių pajamų lygiui. *Vadybos mokslas ir studijos – kaimo verslų ir jų infrastruktūros plėtrai. 2009. Nr. 18 (3). Mokslo darbai (socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas, 03S).*
8. Melnikienė R. 2012. Pasiūlymai dėl Lietuvos žemės ūkio strateginių krypčių po 2013 metų, plėtojant žaliosios knygos „Lietuvos kaimo ateitis, tikslus. Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas.
9. Melnikienė R. 2019. Lietuvos žemės ir maisto ūkis. Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas, Vilnius 2019
10. Lietuvos Respublikos žemės ūkio bendrovių įstatymas <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1213/AUTifLeCde>.
11. Mačiekus V. Visuotinė Lietuvių enciklopedija. Prieiga prie interneto <https://www.vle.lt/straipsnis/diversifikacija-1/>
12. Skaitmeninis leidinys „Verslas Lietuvoje“ ISSN 2669-1531, Statistikos departamentas.
13. Stalgienė A. (2016). Pieno sektoriaus ateitis. Požiūris iš šalies. Prieiga prie interneto <https://www.manoukis.lt/manoukis-zurnalas/2016/11/pieno-sektoriaus-ateitis-pozioris-is-salies/>

SITUATION AND TRENDS OF AGRICULTURAL COMPANIES IN LITHUANIA

Summary

The main purpose of the article is to reveal the main problems of agricultural companies (enterprises) in Lithuania. Different research methods and information sources were used in the work: analysis of scientific literature, graphical representation, generalization. Analyzing the obtained results and conclusions, we can see that agricultural companies, unlike non-farmers, promote the concept of a mixed farm. This allows you to adjust cash flows, receive a steady income and ensure the company's operations and liabilities. The study also reveals that diversification of farm activities is the most appropriate mixed farm concept.

Farmers and agricultural companies face the same problems – lack of human resources, money, land.

Keywords: diversification, agricultural enterprise, mixed farming